

Sažetak

Sanda Ham, Filozofski fakultet, Osijek

UDK 81'373'374, stručni rad

primljen 22. veljače 2021., prihvaćen za tisak 8. ožujka 2021.

Respirator (dišnik), Sneeze Protector (kihobran), Signer (rukoborac, znakovatelj)

This paper is about the competition for the best new Croatian word and about the best new Croatian words of 2020. The words are explained according to their formation.

Key words: neologisms, word formation, Šreter's competition

PITANJA I ODGOVORI

KAKO SE SKLANJAJU IMENA DENIS I DENI?

čitatelj iz Opatije kojemu je ime Denis, a majka ga odmilice zove Deni, pita nas kako se sklanjaju ta dva imena jer se u postojećim pravopisima nailazi na različite sklonidbe.

Denis je suvremeno muško osobno ime koje vjerojatno potječe iz starogrčkoga jezika (stgrč. Διονύσιος i ngrč. Διόνυσος, lat. *Dionysus*) i znači „onaj koji je posvećen bogu Dionizu“. Prema helenskoj mitologiji Dionysios je olimpski bog vinogradarstva, vina i plodnosti. U kršćanskoj tradiciji ima dvadesetak svetaca koji su imali ime Dioniz ili grčki Dionysos, Dionysis. U katoličanstvu se osobito štuje svetoga Dionizija Pariškoga koji se smatra zaštitnikom Francuske i Pariza. Po sv. Dioniziju naziva se gradić Saint-Denis u sjevernom predgrađu Pariza.

U školskom priručniku Hrvatski na maturi, autorâ s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, čitamo sljedeće: „Prezime *Camus* [kami] i ime *Denis* [deni] također u izgovoru završavaju glasom [i]. I oblici toga prezimena i imena pišu se tako da se prije padežnoga nastavka umetne [j]: *N Denis**, *G*

Denisja, *D Denisju*... *Drugo je ime *Denis* koje se čita [denis] i sklanja ovako: *G Denisa*, *D Denisu*, *A Denisa*, *V Denise*, *L Denisu*, *I Denisom*.“ (<http://matura.ihj.hr/>). Ni pravilo ni tumačenje nisu posve jasni – zar školarac ili prosječno obrazovani korisnik priručnika znaju da je ime Denis najvjerojatnije došlo u hrvatski iz francuskoga, a u francuskom ga, kao i u hrvatskom, moramo izgovarati [deni]? Većina školaraca u Hrvatskoj danas uči engleski, a u engleskom je prihvaćeno nekoliko inačica zapisa, a završno [s] izgovara se kao i u njemačkom: Denis i Dennis. U ruskom isto tako se završno [s] izgovara Denis, a postoje i hipokorističke umanjene: Des, Den te odmilice: Denčik, Des'ka, Desik, Deniska, katkad i Den(n)i, a također očevo ime za djecu Denisovič (za muškarca) i Denisovna (za ženu). Ime Den(n)is postoji u brojnim zemljama: bjrus. Dzjanis, češ. Denis, mađ. Dénes [Deneš], norv. Dennis, port. Dinis [Diniš], šp. Dennis (Denisis), ukr. Denis [Denys]...

U tiskanom izdanju Institutova pravopisa iz 2013. na stranicama 74. – 75. možemo pročitati: „Glas j izgovara se i zapisuje između osnove i nastavka u oblicima stranih riječi koje u izgovoru završavaju na -i, -io, -ia i posuđenica koje u pismu završavaju na -i,

-io te između tvorbene osnove i nastavka u tvorenicama od tih riječi:

c) strana imena...

• Camus [kami], Camusja [kamija], Camusju [kamiju]... Camusjem [kamijem], Camusjev [kamijev]; Denis [deni], Denisja [denija], Denisju [deniju]... Denisjem [denijem], Denisjev [denijev].“ Na institutskim mrežnim stranicama u rubrici Jezični savjetnik imamo isti prilaz, ali se ime Denis ne navodi (<https://jezicni-savjetnik.hr/?page=10>). U Napomenama Institutova pravopisa piše: „Zbog tradicijskih razloga imena Camus [kami] i Denis [deni] i posvojne pridjeve od tih imena dopušteno je pisati i Camusa, Camusu..., Camusom, Camusov; Denisa, Denisom..., Denisov“ (str. 121.).

Institutov pravopis predlaže preporučljivo-dopuštenu inačicu pisanja i sklanjanje imena Denis, s umetnutim [j] i bez njega. Treba li tada narušavati tradicije pisanja i dodatno uvoditi dvostrukosti, zamrsujući školsko pravopisanje? Treba imati na umu također i to da se u Institutovu pravopisu navodi samo vlastito ime Denis, bez navoda konkretnih poznatih, povijesnih imena i prezimena u Francuskoj pa nije jednostavno pretpostaviti izgovor.

Dobro je poznato pravopisno pravilo da se međuotvorničko [j] piše u kosim padežima u riječi (općih imenica) kojima osnova završava na -i: N jd. taksí, G jd. taksija, D jd. taksiju. Na žalost, to se počelo protezati i na imena, iako je protivno hrvatskoj tradiciji. Zanimljivo je da u Institutovu Hrvatskom jezičnom savjetniku iz 1999. možemo naći: „Prezimana tipa Camus [kami] sklanjaju se tako da se na nominativni oblik dodaju padežni nastavci: G Camusa [kamija]. D Camusu [kamiju]“, tj. navodi se samo oblik bez glasa [j] – Camusa (Barić i dr., Hrvatski jezični savjetnik, Zagreb, 1999., str. 291.). U Babić-Moguševu pravopisu iz 2011. na str.

51. nalazimo: „Tako se sklanja i prezime Camus, Camusa, Camusu, ali se u instrumentalu piše Camusem jer se čita (Kamijem)“. U Anić-Silićevu pravopisu iz 2001. na str. 211. susrećemo imena bez umetnutoga [j]: „... Albert Camus → Alberta Camusa, Denis Papin → Denisa Papina... Kod imena koja izgovorno završavaju na i (i, y, ie) dopušteni su oblici s umetnutim j: Jacques Tati → Jacquesa Tatija, Henry Fielding → Henryja Fieldinga itd.“ Obično novi pravopis smanjuje dvostrukosti i pojednostavnjuje pravopisanje, a navedeni Institutov pravopis, na žalost, povećava ih i otežava.

Treba uzeti u obzir da je vlastito ime Denis u Hrvatskoj udomačeno i pohrvaćeno i uglavnom se to ime shvaća, bez obzira iz kojega jezika potječe, kao vlastito hrvatsko, a ne tuđe. U rubrici Ime Denis u modernoj Hrvatskoj na portalu Acta Croatica, možemo pročitati: „Denis je muško ime, u Hrvatskoj gotovo isključivo hrvatsko. Ime Denis jedno je od češćih imena (među prvih 500) u Hrvatskoj, gdje danas živi preko deset tisuća ovakvih imenjaka. Ime Denis bilo je najpopularnije od 1979. do 1988. godine. Najpopularnija godina bila je 1988. Najmanje je bilo popularno od 1945. do 1955. godine.“ (<https://actacroatica.com/hr/name/Denis/>).

Upotrebljava se i odmilica toga imena – Deni, a odmilicu Deni, sklanjamo kao i ostala imena koja u pismu završavaju na -i: Deni – Denija – Deniju – Denija – Deni – Deniju – Denijem. Ako je riječ o imenu Denis, tada ga sklanjamo kao i ostala vlastita imena na suglasnik: Denis – Denisa – Denisu – Denisa – Denise – Denisu – Denisom. Ne treba dodatno ili umjetno otežavati hrvatski školski pravopis i gramatiku; školski pravopis i gramatika ne bi smjeli korisnicima stvarati nedoumice.

Artur Bagdasarov